



פניני הדף

הארות והערות שנאמרו בשיעור הדף היומי
בביה"כ "אליהו הנביא", בשכונת רוממה, ירושלים

דבר העורך

"החאפר"

מעשה שהתרחש לפני חמש שנים, יהודי טוב שלא הסתדר בארץ ישראל מבחינת פרנסה, נכנס לרבו והתייעץ האם להגר לבלגיה, שם גרים הורי אשתו, הרב שקל את הצדדים והורה לו, לנסות את מזלו בבלגיה. הוא הגיע לשם וניסה להשיג עבודה אולם כיון שלא היתה לו אזרחות בלגית נדחה ממקום למקום, הוא ניסה להשיג אזרחות קבועה אולם מאמציו עלו בתוהו.

התקשר לרבו והתייעץ מה עליו לעשות? השיב לו הרב: תנסה לעבוד בתור "חאפר", אולם בתנאי שתקבע לעצמך שיעור יומי שלא תוותר עליו בשום סיבה בעולם, הוא החל את עבודתו וקבע שיעור דף היומי בשעה 6.00 בבוקר, יום אחד מתקשר אליו איש עסקים ואומר לו אני צריך להיות ב-5.30 בשדה התעופה תמורת 50 "יורו", הוא עשה חישוב שלקחתו יוכל, אולם לשוב לשיעור לא יספיק, הוא השיב לעשיר, תנסה להשיג נהג אחר, אמר לו העשיר אתה רק מתחיל, אתה מסכן את פרנסתך, אני מציע לך 100 "יורו"! אולם הוא סירב, התברר שהמתחרה שלו לקח את העבודה אולם הוא בשלו, העשיר נסע ובמעבר הגבולות עצרו אותו וחשדו בו, בין היתר חקרו את הנהג, ועיכבו אותו לחקירה בחשד סיוע לאיש עסקים מפוקפק, מיוזעו ישב ולמד, ושמע לאחר מכן מה שאירע אמר: איזו השגחה, הרי לפני יומיים פג תוקף של האשרה שלי בבלגיה ואילו הייתי לוקח את הנסיעה ומוותר על הלימוד הייתי ניזוק לכל החיים.. אשריכם לומדי הדף היומי אשר בכח הרצון שלכם מחזיקים מעמד יום יום, דף אחר דף, בגבורה עילאית, תגיד לי מה יותר מתוק מדף גמרא... אשריכם...

השיעור בדף היומי נמסר ע"י הרב **אהרן בן אדיבה** שליט"א, מדי ערב בשעה 20:15, לאחר תפילת ערבית, בביה"כ אליהו הנביא רח' פתח תקוה 1, שכונת רוממה

שאלת החודש

"הבימכה"

(א) מעשה בבבבבב שפסע ברחוב ביום שבת בתוככי שכונה ירושלמית, לפתע ראה אב שרץ אחרי ילדו שנסע עם רכב "הבימכה" וניסה להשיג אותו, ואז אמר לבנו: אני הזהרתי אותך שאם תשחק עם "הבימכה" בחוץ אני אזרוק אותה לפח, האב אמר ועשה, זרק את הבימכה לפח הסמוך, הבחור שראה את המחזה, התפלא שרכב חדיש כזה נזרק לפח, ובמוצאי שבת עבר דרך הפח, וראה ש"הבימכה" נדיין מונחת בתוף הפח, הוא לקח את הבימכה והביאה לביתו. האם חייב בהשבתה?
(ב) מעשה באדם שמצא "בימכה" ליד פח ציבורי שעמד במורד כביש, לאחר שלקחו לביתו בא אב, וטען המשחק שלנו התדרדר עד שנעצר ליד הפח, ולא זרקנו אותו, האם חייב להשיב, או שנאמר שהם זרקו ולאחר מכן התחרטו?

חוו דעתכם בנידון לפקס: 02-5817174, pninyhadaf@gmail.com

- (א) דף נח: **הקדמת מילת תינוק כהן.**
נתבאר בגמ' דין אין מעבירין על המצוות ועיין מג"א (רע"ד), ובשו"ע (כה"א), ובשו"ת שה"ל (ו' יד).
השאלה: מוהל שיש לפניו שתי בריות ואחת מהן היא של תינוק כהן, האם יש ענין להקדימו?
- (ב) דף נט: **הנחת מזוזה בפתח של איטר ברגלו.**
נתבאר בגמ' כל פניות שאתה פונה יהיו בימין, ובירושלמי מבואר טעם הנחת מזוזה בימין, כיון שדרך אדם שעוקר רגלו לילך עוקר רגל ימין בראשונה.
השאלה: האם איטר ברגלו צריך להניח מזוזה בשמאל, שהרי עוקר רגל שמאל תחילה?
- (ג) דף ס: **הנחת תפילין ר"ת לפני תפילין של רש"י.**
נתבאר בגמ' כל מעשה סדר יום הכיפורים על הסדר אם שינה לא עשה כלום.
השאלה: אדם הממהר לעבודתו ואין לו זמן אחר התפילה להניח תפילין של ר"ת, האם רשאי להניח לפני התפילה ללא ברכה ולקרוא עימהם ק"ש?
- (ד) דף ס"א: **חיוב חטאות באדם שהרים "פיזו חשמלי" ראשי בשבת.**
נתבאר בגמ' וידוי שעיר המשתלח המכפר על עבירות עם ישראל, ודם הפר המכפר על עבירות הבהנים.
השאלה: אדם שהרים "פיזו ראשי" שנפל בשבת, ובא לעשות תשובה, כמה חטאות הוא חייב אם רוצה לפדותן במעות צדקה כמבואר ברמ"א או"ח (שלד)?
- (ה) דף ס"ב: **מכרו כרטיסי הגרלה על דירה שבוטלה מחמת חוק המדינה.**
נתבאר בגמ' הגרלת שתי השעירים, ואם מת אחד מהם באיזה אופן חוזרים להגריל.
השאלה: מעשה בארגון חסד שמכר כרטיסי הגרלה על דירה גדולה, אולם חוק חדש של שר האוצר (שר"י) שאוסר הגרלות על דירות ללא מיסוי גדול ביטל את ההגרלה, האם צריכים להשיב את הכסף?
- (ו) דף ס"ג: **קריאת התורה במנחת שבת ע"י קטן.**
נתבאר בגמ' דין מחוסר זמן ששחטו בחוץ, או שהקריבוהו לפני זמנו האם עולה לחובה.
השאלה: בחור שעומד להיות בר מצוה ביום שני, ורוצה לקרוא בתורה במנחת שבת, האם אפשר להורות לבעל קורא שיצא בחוץ, בכדי שיוכל לקטן לקרוא במקום שאין מי שיקרא?
- (ז) דף ס"ד: **שינוי פסוק במי שבירך לחולה נקבה.**
נתבאר בגמ' דין חולה מסוכן שמוותר לשחוט עליו היום הכיפורים, ועיין בה"ח (קטז).
השאלה: העושה מי שבירך לזכר האם רשאי לומר " אל נא רפא נא לו". וכשמזכיר נקבה האם רשאי לשנות מזמור "ענך" ללשון נקבה?
- (ח) דף ס"ה: **מתל"א שנגנבו מהגבאי, ונמצא הגנב לאחר פורים.**
נתבאר בגמ' לגבי בני עיר ששקלו שקליהן ונגנבו ונמצאו הגנבים לאחר תרומת הלשכה.
השאלה: גבאי שקיבל לידיו מתנות לאביונים להעבירם בו ביום, וגנבו ממנו, ונמצא הגנב לאחר פורים האם אלו שנתנו לגבאי יצאו י"ח מתנות לאביונים?

לעילוי נשמת

האדם היקר רודף צדקה וחסד
עימנאל ראובן בן סימה שירין.
נדבת משפחת רבני הי"ו

אלו שנדבו להחזקת הגליון:

הרה"ג שלמה בן אדיבה, מאיר כהן,
אסף מזרחי, הרה"ג שלמה אבא שאול,
הרב רון בן רבקה שליט"א
להשתתפות בהחזקת הגליון פנה למערכת
050-419-01-85

תשובות ניתן לשלוח למערכת "פניני הדף" בלבד:

רח' פולונסקי 26 ירושלים. פקס 02-5817174 טל: 02-5829850

pninyhadaf@gmail.com

ש. שמע בבית הכנסת מתווך שהציע דירה פלוגית לאדם שהשיב שכבר קנה דירה, השומע הלך לדירה ראה אותה וסגר עם בעה"ב, האם חייב לשלם דמי תיווך?

ת. השיבנו הגה"ג אברהם בן חיים שליט"א עפ"י מה שכתב בשו"ת פתוחי משפט (ג) ושם הביא י"א שלא מגיע לו דמי תיווך כיון שלא היתה לו כוונה לגבות מהאדם השומע, וי"א מגיע לו דמי תיווך כיון ששחרר אינפורמציה ששוה כסף, וכך דעתנו נוטה, וכ"ד הגר"א בר שלום. אולם דעת הגר"ש שעניו שליט"א שיש לפטורו כיון שהחוב בשדכן מדין יורד וכאן לא ירד לשדה שלו.

ש. אדם בירר בשבת באיסור, האם מתקן את האיסור בהשבת הפרי לתערובת?

ת. השיבנו הגה"ג יוסף חיים הלוי בירנבוים שליט"א לא אמרין בטלו מעשיו ואסור לאכול מזה, ולדעת מרן הגרע"י הלי"ע (ד, עמ' עח) מותר לאכול תערובת זו, ולכו"ע האיסור קיים, אולם הרש"ש שבת (עג) הביא קורבן העדה לגבי עוקר דבר מגידולו ושוב שתלו פטור, מכל מקום לא קיי"ל הכי וצריך לכפר על מעשיו כדן מחלל שבת.

ש. האם מותר לשמוע הרצאה בתשלום מאחרי הדלת, שהרי כך נהג הלל?

ת. השיבנו הגה"ג משה כהניאן שליט"א יש לחלק בין הלל, שהתשלום היה עבור ההסקה בביהמ"ד, והשתיה החמה שהיו מחלקים, ולכן לשמוע דרך הגג אין בכך משום גזל, אולם הרצאה שהתשלום עבור חכמתו של המרצה, והמידע שלמד, אין להתיר לשמוע מבחוץ ללא תשלום. כיון שחכמה שווה כסף, כמו שמצאנו בפוסקים לגבי שכר הדיינים. אולם יש מקום להקל בהרצאה תורנית עפ"י מה שכתב הש"ך (ח"מ רצב, לה) עה"פ לא יבזו לגב, כי יגנוב למלא נפשו, ובתוספתא (ב"ק, ז) זהו המתנגב מאחרי חבר והולך ושונה פרקו.

ש. אדם שבא לפתוח את ההיכל, האם צריך לצדד עצמו בצד שממנו פותח, כמו בנ"ח?

ת. השיבנו הגה"ג אליהו בר שלום שליט"א הפרישה (קכח, כג) כ' שהמנהג לפתוח מצפון לדרום ואז הפניה משמאל לימין, ויש נהגו לפתוח מימין אל שמאל, וטעמם שבפתיחת הפרוכת אין פניה ועיקרה להגיע לפתיחת הארון, ודעת הגרע"י זצ"ל (נא) בשיעור בעניני חנוכה) שיש לפתוח משמאל לימין ובשם הגרש"א אמר שאין קפיידא בכך, ולגבי הארון מצאנו חילוק שהאשכנזים פותחים את הכנף ימין ששם החזן עומד, ולספרדים פותחים את השמאל שקרוב יותר לבימה ונהרא נהרא ופשטיה.

ש. אדם שלבש "פראק" מחמת משרתו כראש ישיבה והישיבה נסגרה האם רשאי להמשיך להתעטף באיצטלא דרבנן שהרי מעלין בקודש ולא מורידין?

ת. השיבנו הגה"ג אברהם חיים הרש שליט"א עפ"י הרמב"ם (דעות, ה, ט) "יש לתלמיד חכם ללבוש מלבוש נאה ונקי" ולכן אם הגברא המדובר הוא ת"ח הוא ראוי לאיצטלא דרבנן גם אם לא היה משמש כראש ישיבה, וק"ו אם שימש כר"י שראוי ללבוש, שהרי אין הישיבה עושה את האדם - האדם עושה את הישיבה. ש. האם מותר לקבל כהן לעבודה במחלקת התברואה העוסקת באיסוף אשפה?

ת. השיבנו הגה"ג משה כהניאן שליט"א עפ"י המבואר בפסחים (ק"ג) "פשוט נבלתא בשוקא ושקיל אגרא ולא תאמר כהן גדול אני ע"כ. ובתוס' (מט): ביאר שכהן היינו שמו הפרטי של רב כהנא ולא שהיה כהן, אומנם הרמב"ם (מת"ע, י, יח) פירש שאף כהן יפשוט נבילה בשוקא, מוכח מדין קימה בפני ת"ח ולא בפני כהן, א"כ אם ת"ח יפשוט נבילה ק"ו כהן, ובכה"ח (קכח, רפא) ביאר שאם הכהן עושה זאת לצורך שכר מותר וכל שכן אם נתעורר מעצמו, לכך יש להתיר.

ש. אדם מחלל שבת בפרהסיא, ביקש לקנות סנדקאות בכסף רב, אולם מחמת היותו מחלל שבת הורו הרבנים, שאברכים יאחזו את רגלי התיווך, האם הוא אונאה?

ת. השיבנו הגה"ג אברהם בן חיים שליט"א אין זו אונאה כיון שגם בלא אחזקת הרגלים שם סנדק עליו, אף שעיקר המעלה היא באחזקת הרגלים שכן ראוי לנהוג במקרה שהסנדק אינו ראוי, ומעשה שכן הורו באב גוי שהתנה את הסכמתו לעשות ברית לבנו שנולד מיהודיה בתנאי שיתנו לו סנדק והורו להחזיק את רגלי התיווך ולדעת הגר"ש שעניו כה"ג הוא אונאה.

ש. על מה סמכו הנהגים להצטלם כל גופם בזמן שקיעת השמש על שפת הים הנראית בשלימותה הרי יש בזה משום לא תעשון איתי?

ת. השיבנו הגה"ג ירון אשכנזי שליט"א עפ"י המבואר בשו"ע יו"ד (קמא, ד) שם מבואר האיסור לצייר דמות חמה ולבנה, ובאג"מ (ח, טו), כ' להעיר על הגנות שנותנות לילדים לצייר שמש וכיו"ב. אולם הש"ך (כה) הביא מה שפירש הרמב"ם בפיה"מ שהשמש הנראית לעינינו אין צורתה כך, אלא כדמות עגלה עם ד' גלגלים, ולפי"ז יש מקום להקל, ובשו"ת שבט הלוי (ז, קלד) דן אם מותר להצטלם על רקע השקיעה וצ"ע לשו"ת רב פעלים, המתיר ציור או צילום של החמה כשאינה בשלימותה, ומשום כך על קברו של יהושע מצוייר דמות חמה חצויה, ועוד שהרבה פוסקים מצדדים שצילום אינו כציור. ש. אב שהולך עם ילדיו לטייל בסופר "יש", והילדים טועמים ממיני מתיקה המוצגים שם, האם האב חייב לשלם על הטעימות?

ת. השיבנו הגה"ג חיים שירי שליט"א שאב חייב לשמור על ילדיו משום ממונו המזיק, ובנידוד"ז אם יש וודאות שהילדים יקחו ויאכלו יש לחייב את האב לשלם מדין מעמיד בהמתו על קמת חברו.

ש. האם חייב לעמוד בפניו אם רבו שהרי בד"כ כותה יצא בנה תלמיד חכם? השיבנו הגה"ג מרדכי פרוש שליט"א נראה שאין חובה לקום בפניה, ורק באשת חבר שהיא כחבר, דנו הפוסקים אם חייב לקום בפניה מחמת כבוד התורה, אבל באם רבו שדמעוניה וזכויותיה זיכו אותה בבן ת"ח, אין חובה לקום בפניה. ש. עובד זר המשתתף בסעודת שבת ומתמצא בשירים האם יש מניעה מלתת לו לשיר "סולו"? השיבנו הגה"ג יצחק חיים פוס שליט"א עפ"י הגמ' סנהדרין (צב): שנוכדנצר הרשע ביקש לגנות שירות ותשבחות של דוד המלך, שהיה מסדר שירים יפים יותר, ובא מלאך וסטרו על פיו, להשתיקו, אולם כאן

ששר את שירי השבת מסתבר שאין גנאי בכך.

ש. כיפה שנפלה לאסלה בשבת האם מותר להוציאה ע"י כלי וכיו"ב?

ת. השיבנו הגה"ג אברהם בן חיים שליט"א עפ"י הרמ"א אור"ח (שא, מו) אסור לטלטל בגד רטוב, שמא יסחט, ובא"ר (פ) כ' שבשתיים מותר, ובש"כ (טו, טו) בשם הגרש"ז שאין צורך ששתיים יטלטלו, אלא אחד יטלטל והשני ישמור עליו וסגי בהכי ועוד יש מקום להקל, משום גדול כבוד הבריות שדוחה ל"ת שבתורה, וכאן אם ביה"כ לא יפונה יתגנו ולכן יש להקל.

***השגחה פרטית:** מעשה בעשיר גדול מאנגליה, שבא לביקור בארץ, כולם הזהירו אותו מפני "השחורים", לבל יעזי להתקרב אליהם, הם ממלאים את הארץ, ומשתלטים עליה, חולבים את כספה, ומשתמטים מכפיה חילונית, הוא שר חדר במלון בתל אביב, טייל ונהנה ברחבי הארץ, ביום האחרון החליט לקפוץ לביקור פתע, אצל החרדים בעיר "בני ברק", הזמין מונית, וביקש לקחתו לבני ברק, היכן? לא משנה! היכן שאתה רוצה תוריד אותי, הנהג הורידו ליד ת"ת "קרלין", העשיר נכנס לבניין, ופתח את דלת אחת הכיתות, מיד כל הילדים נעמדו לכבודו, הוא ביקש מ"הרבה", אם אפשר לשבת ולראות את מהלך הלימוד, והמלמד ביקש מהילדים לפתוח בשירת "שלום עליכם", המלמד עצם את עיניו, ולפתע מגלה שהעשיר ברח, הוא יצא אליו, וראה את פניו של העשיר מליאות דמעות, של ריגושים מבית אבא, הוא ביקש לבוא אל מנהל הת"ת, ואז הוציא פנקס צ'קים, ורשם סך, \$18,000, והוסיף זה תשלום ראשון...

לעילוי נשמת אבינו, מורה דרכנו,
הרה"צ מימון (בן אדיבה) בן מסעודה זצוק"ל

כל הזכויות שמורות.
בכל שאלה בהלכה יש לפנות למורה הוראה

הזוכה בהגרלה ע"ס 100 ₪ הוא:
הרה"ג יוסף חיים מכלוף שליט"א (ב-)
* * *
ברכת י"שר כוח לכל השולחים תשובות.
בברכת חילכם לאורייתא!
מערכת "פניני הדף".
* * *
תשובות ניתן לשלוח לפקס מספר 02 5817174
או לרח' פולנסקי 26 עבור פניני הדף ירושלים
pninyhadaf@gmail.com

גליון זה נודב לרפואתו המהירה של הילד
יאיר בן מיכל ה"ו בתושח"י אמן